

Hallituksen esitys Eduskunnalle työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia, työttömyyskassalakia, työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia ja aikuiskoulutustuesta annettua lakia. Työttömyysturvalakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työttömyysetuutta myönnetään henkilölle sen kalenterikuukauden jälkeenkin, jona hän täyttää 65 vuotta, jos hänen päivittäistä tai viikoittaista työaikaansa on lyhennetty lomautuksen johdosta tai jos hänen työntekonsa on estynyt toisten työntekijöiden työtaistelutoimenpiteen takia, taikka jos hänen työntekonsa estyy yhdeltä tai useammalta päivältä sääesteen vuoksi. Työttömyysetuutta myönnettäisiin myös kokoaikaisesti lomautetulle. Muutos ei koskisi kuitenkaan koulutuspäivärahaa. Työttömyysetuus myönnettäisiin enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona henkilö täyttää 68 vuotta.

Työnantajalla ja palkansaajalla ei olisi velvollisuutta maksaa työttömyysvakuutusmaksua palkansaajan täytettyä 65 vuotta. Esityksessä ehdotetaan lisäksi työttömyyskassalakia muutettavaksi siten, että palkansaajakassan jäseneksi pääsee palkkatyöntekijä ja yrittäjäkassan jäseneksi yrittäjä, joka ei ole täyttänyt 68 vuotta. Lisäksi työttömyysturvalakiin, työttömyysetuuksien rahoituksesta annettuun lakiin ja aikuiskoulutustuesta annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi muut tarpeelliset muutokset, jotka aiheutuvat 1 päivänä tammikuuta 2005 voimaan tulevasta työeläkelainsäädännön muutoksista.

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1. Oikeus työttömyysetuuksiin ja työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuus

Työttömyysturvalaissa (1290/2002) säädetään työttömyysetuuksista ja niihin liittyvistä kansalaisten oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista. Työttömyysturvalaissa säädetään työttömyysetuuksien eli ansiopäivärahan, peruspäivärahan, työmarkkinatuen ja koulutuspäivärahan saamisedellytyksistä. Työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n mukaan työttömyysetuutta ei myönnetä työnhakijalle, joka ei ole täyttänyt 17 vuotta. Työttömyysetuus myönnetään enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona työnhakija täyttää 65 vuotta.

Työttömyysetuuksien maksamisesta huolehtivat Kansaneläkelaitos ja työttömyyskassat. Työttömyyskassalain (603/1984) 1 §:n mukaan työttömyyskassa on keskinäisen vastuun perusteella toimiva yhteisö, jonka jäsenenä on joko palkkatyöntekijöitä (palkansaajakassa) tai yrittäjiä (yrittäjäkassa). Työttömyyskassan tarkoituksena on työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansioturvan ja julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaisen ansiotuen ja siihen liittyvien muiden opintososiaalisten etuuksien järjestäminen jäsenilleen. Työttömyyskassalain 3 §:n mukaan palkansaajakassan jäseneksi pääsee 1 tammikuuta 2005 voimaantulevan lain (638/2004) mukaan työttömyysturvalain soveltamisalaan kuuluva palkkatyöntekijä, joka ei ole täyttänyt 65 vuotta ja joka työskentelee sellaisessa ammatissa tai sellaisella työalalla, joka kuuluu kassan toiminnan piiriin. Yrittäjäkassan jäseneksi pääsee työttömyysturvalain soveltamisalaan kuuluva yrittäjä, joka ei ole täyttänyt 65 vuotta.

Työeläkelainsäädäntö uudistuu vuoden 2005 alusta lukien, jolloin tulevat voimaan muutokset työeläkelainsäädäntöön (634—644/2003 ja 884-889/2004), valtion eläkelakiin (679/2004) ja kunnalliseen eläkelakiin (713/2004). Uudistuksessa on karsittu erilaisia varhaiseläkkeitä ja muutoksella on selkeytetty työeläkelakeja. Uudistuksen toteu-

uttua myönnetään vanhuus-, työkyvyttömyys- ja osa-aikaeläkkeitä sekä perhe-eläkkeitä. Työntekijäin eläkelain (634/2003) 4 §:n 1 momentin mukaan työntekijällä on valintansa mukaan oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle 63 ja 68 vuoden iän täyttymisen välisenä aikana. Vanhuuseläke voidaan kuitenkin myöntää jo 62-vuotiaalle, jolloin eläkkeeseen tehdään eläkkeelle jäämisen varhentamisesta johtuva vähennys. Työttömyysturvalain mukaisilla lisäpäivillä olevalla henkilöllä on kuitenkin oikeus saada vanhuuseläke 62 vuoden iässä ilman varhennusvähennystä. Työntekijäin eläkelain 4 §:n 2 momentin mukaan vanhuuseläkkeen myöntämisen edellytyksenä on tietyn iän täyttämisen ohella se, ettei työntekijä enää ole siinä työsuhteessa, josta hän jää eläkkeelle. Työntekijä ja yrittäjä voi jäädä pois työstä 63-vuotiaana, ja eläke lasketaan siihen mennessä ansaituista palkoista tai työansioista. Jos hän jatkaa työntekoa nostamatta vanhuuseläkettä, vanhuuseläkettä karttuu vuodessa 4,5 prosenttia ansioista 68 ikävuoteen saakka. Jos hän nostaa vanhuuseläkkeen 63 vuoden iässä ja jatkaa työntekoa uudessa työsuhteessa tai jatkaa yrittäjätoimintaansa, vanhuuseläkettä karttuu 1,5 prosenttia. Työntekijäin eläkelain 4 f §:n mukaan oikeus saada osa-aikaeläkettä on osa-aikatyöhön siirtyneellä 58—67-vuotiaalla työntekijällä, jos hän täyttää muut sen saamisen edellytykset. Lisäksi työeläkelainsäädännön uudistukseen sisältyy säännökset eläkkeen karttumisesta sosiaalietuuksien perusteena olevista ansioista. Näistä karttuva eläke lasketaan ansiodonnaisten etuuksien perusteena olevista ansioista.

Vuoden 2005 työeläkeuudistuksen yhteydessä myös työttömyyseläkesäännökset muuttuvat. Työttömyyseläke poistuu vuonna 1950 ja sen jälkeen syntyneiltä henkilöiltä. Tässä yhteydessä aikaisempien säännösten piiriin jää kuitenkin suojattujen henkilöiden ryhmä, joiden työttömyyseläkkeeseen sovelletaan lainmuutosten jälkeenkin osittain vuoden 2004 loppuun saakka voimassa olevia säännöksiä. Kun työttömyyseläkesäännöksiä on aikaisemmin muutettu, lakien voimaantu-

losäännöksissä on säädetty tiettyyn ikäluokkaan kuuluville, lainmuutosten voimaantuloaikaan työttöminä olleille aikaisempien säännösten mukaiset edut. Vuoden 2005 eläkeuudistuksen mukaan työttömyyseläkkeessä sovelletaan vuoden 2004 säännöksiä kaikkiin niihin henkilöihin, joilla työttömyyseläkkeen eläketapahtuma on viimeistään 31 joulukuuta 2005 sekä niihin henkilöihin, jotka kuuluvat vuosina 1996 ja 2000 voimaan tulleiden lainmuutosten yhteydessä säädettyjen suojasäännösten piiriin. Näiden henkilöiden osalta työttömyyseläke muuttuu eläketapahtuman ajankohdasta riippumatta vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien tai työntekijäin eläkelain 11 §:n 2 momentin mukaisen alennetun eläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien.

Vuoden 1996 suojaus säilytti eläkkeen tulevan ajan karttuman 1,5 prosentin suuruisena 1,2 tai 0,8 prosentin sijasta. Suojaus koski myös muita eläkkeitä, joihin liittyy tuleva aika. Ennen vuotta 1943 syntyneen henkilön tulevan ajan karttuma säilyy 1,5 prosentin suuruisena, jos hänellä on ollut oikeus työttömyysturvalain mukaiseen päivärahaan tai työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen koulutustukeen 1 päivänä tammikuuta 1996. Oikeus 1,5 prosentin tulevan ajan karttumaan säilyy, vaikka henkilö olisi myöhemmin uudelleen mennyt työhön.

Työttömyyseläkkeen laskentaa muutettiin vuoden 2000 alusta siten, että työttömyyseläkkeeseen ei enää liitetä tulevan ajan eläkeosuutta. Tulevan ajan eläkeosuus lasketaan kuitenkin työttömyyseläkkeen jälkeiseen vanhuus- ja perhe-eläkkeeseen. Lainmuutoksen voimaantulosäännöksen suojauksen mukaan osa työttömyyseläkkeen saajista saa eläkkeensä ennen vuotta 2000 voimassa olevien säännösten perusteella. Tämän suojauksen piiriin kuuluu ennen vuotta 1945 syntynyt työntekijä, jolla oli 1 tammikuuta 2000 oikeus työttömyysturvalain mukaiseen työttömyyspäivärahaan tai työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutustukeen. Lisäksi edellytetään, että työntekijä oli irtisanottu, irtisanoutunut tai lomautettu ennen 1 päivä elokuuta 1999. Suojauksen piiriin kuuluu myös henkilö, joka sai vuoden 1999 aikana ennen työsuhteen

päätymistä tai lomautuksen alkua työttömyyspäivärahaa tai koulutustukea yhteensä 100 päivältä sekä henkilö, joka oli 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta annetussa laissa tarkoitetussa enintään 10 kuukautta kestävässä työsuhteessa 1 tammikuuta 2000.

Vuoden 2003 alusta voimaan tulleen työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:ssä säädetään työttömyysturvan lisäpäivistä. Sen mukaan ennen vuotta 1950 syntyneelle työnhakijalle, joka on täyttänyt 57 vuotta ennen 500 päivän säädetyn enimmäisajan päättymistä, voidaan enimmäisajan estämättä maksaa palkansaajan ansiopäivärahaa ja peruspäivärahaa sen kalenterikuukauden loppuun saakka, jona hän täyttää 60 vuotta. Näillä henkilöillä on jatkossa mahdollisuus päästä työttömyyseläkkeelle edellä kuvatuin ehdoin, mikäli he täyttävät työttömyyseläkkeen saamisen edellytykset. Vuonna 1950 tai sen jälkeen syntyneelle työnhakijalle voidaan 500 päivän enimmäisajan estämättä maksaa palkansaajan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa sen kalenterikuukauden loppuun saakka, jona työnhakija täyttää 65 vuotta, jos hän on täyttänyt 59 vuotta ennen enimmäisajan päättymistä ja on enimmäisajan täytyessä ollut työttömyysturvalain 6 luvun 11 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla työssä vähintään 5 vuotta viimeisen 20 vuoden aikana. Vuonna 1950 tai sen jälkeen syntyneillä ei ole enää mahdollisuutta päästä työttömyyseläkkeelle vaan heidän toimeentulonsa turvataan työttömyysturvajärjestelmästä ennen vanhuuseläkkeelle siirtymistä.

Edellä todettuja työntekijäin eläkelain muutoksia vastaavat muutokset on tehty myös valtion eläkelakiin ja kunnalliseen eläkelakiin. Lisäksi lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelakiin (635/2003), taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijöiden eläkelakiin (636/2003), yrittäjien eläkelakiin (638/2003) ja maatalousyrittäjien eläkelakiin (637/2003) on tehty vastaavat muutokset työeläkevakuuttamisvelvollisuuden alkamisesta ja päättymisestä sekä vanhuuseläkkeen määräytymisestä. Näiden eläkelakien mukaisesti vanhuuseläkkeen myöntämisen edellytyksenä ei ole työsuhteen päättymisen tai yritystoiminnan lopettaminen. Myös merimieseläkejärjestel-

mään on ulotettu työntekijäin eläkelakia vastaavat muutokset. Merimieseläkejärjestelmän erityisluonteen johdosta vakuutetulla on säilytetty mahdollisuus saada vanhuuseläkettä myös alennetussa eläkeiässä. Merimieseläkejärjestelmässä ansaitun suuruinen vanhuuseläke myönnetään hakemuksesta työntekijän saavuttaessa meripalvelun pituudesta riippuvan alennetun eläkeiän tai 63 vuoden iässä. Vanhuuseläkkeen voi ottaa enintään yhdellä vuodella varhennettuna laskettuna 63 vuoden iästä tai työntekijän eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä saavuttamasta alennetusta eläkeiästä, kuitenkin aikaisintaan sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana työntekijä on täyttänyt 55 vuotta.

Työeläkettä koskeviin lakeihin tehtävien muutosten eräänä tavoitteena on työeläkejärjestelmän kehittäminen työssä pysymistä, työkykyä ja työllistymistä tukevaan suuntaan sekä myöhentää keskimääräistä eläkkeelle jäämisikää kahdella kolmella vuodella. Koska työntekijällä on valintansa mukaan oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle 63 ja 68 vuoden iän täyttymisen välisenä aikana, työuran pidentymiseen on pyritty muun muassa siten, että työnteon jatkaminen 63 ikävuoden jälkeen parantaa merkittävästi työntekijän eläketurvan tasoa.

Kansaneläkelain mukaisen vanhuuseläkkeen ikäraja säilyy työeläkelainsäädännön uudistamisesta huolimatta 65 vuotena. Kansaneläkejärjestelmän tehtävänä on taata eläkkeensaajille vähimmäiseläke. Jos eläkkeensaajan työeläke on jäänyt pieneksi tai se puuttuu kokonaan, kansaneläke täydentää tätä osin puutteellista eläketurvaa. Kokonaisu-eläketurvan kannalta keskeistä on se, että kansaneläke täydentää esimerkiksi osa-aikatyön tai työstä poissaolojaksojen vuoksi pieneksi jäänyttä työeläkettä. Kansaneläke täydentää myös yrittäjien eläketurvaa silloin, kun yritystoiminnasta kertynyt eläke jää pieneksi. Työeläke, joka mahdollisesti ansaitaan 63 ikävuoden jälkeen, ei pienennä kansaneläkettä. Samoin myöskään sosiaalietuuksien perusteena olevista ansioista karttunut eläke ei pienennä kansaneläkettä. Henkilö voi jäädä kansaneläkelain mukaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle aikaisintaan 62-vuotiaana. Tällöin eläkkeeseen tehdään varhennusvähenys. Työttömyysturvalain mukaisilla lisä-

päivillä olevalla henkilöllä on kuitenkin oikeus saada kansaneläke vähentämättömänä 62 vuoden iästä alkaen. Jos vanhuuseläke d-kaa myöhemmin kuin 65 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, sitä korotetaan jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkaminen lykkääntyy.

Esityksessä ehdotetaan työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:ään tehtäväksi muutos, jolla mahdollistettaisiin muun työttömyysetuuden kuin koulutuspäivärahan maksaminen myös 65 ikävuoden jälkeen henkilön tulua lomautetuksi tai hänen työntekonsa estyessä toisten työntekijöiden työtaistelutoimenpiteen takia, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa. Samoin työttömyysetuutta maksettaisiin henkilön työn suorittamisen estyessä työttömyysturvalaissa määritellyn sääesteen takia. Työttömyysetuus myönnettäisiin edellä mainituissa tilanteissa enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona henkilö täyttää 68 vuotta. Muutoin työttömyysetuuksia ja koulutuspäivärahaa voitaisiin edelleen myöntää enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona työnhakija täyttää 65 vuotta. Vaikka esityksessä ehdotetaan 65 vuotta täyttäneille töissä oleville turvattavaksi toimeentulo työn tilapäisen keskeytymisen ajalta, ei ole tarkoituksenmukaista ulottaa tätä työttömän omaehtoisen koulutuksen ajalta maksettavaan koulutuspäivärahaan, koska koulutuspäivärahalla opiskelu on pääsääntöisesti pitkäkestoisempaa opiskelua. Edellä kuvattu ei koske henkilöä, joka saa työttömyysturvalain 3 luvun 4 §:ssä mainittuja eläkkeitä. Lainkohdassa mainitut eläkkeet estävät työttömyysetuuden maksamisen.

Esityksessä ehdotetulla muutoksella turvataisiin työttömyysturvajärjestelmästä toimeentulo työn tilapäisen keskeytymisen jaksolla niidenkin osalta, jotka ovat jatkaneet työssä 65 ikävuoden jälkeen. Tällä työttömyysturvajärjestelmän laajennuksella tuettaisiin tavoitetta myöhentää keskimääräistä eläkkeelle jäämisikää kahdella kolmella vuodella. Henkilön jäädessä ilman työtä 65 ikävuoden jälkeen, hänen toimeentulonsa turvataisiin työeläke- ja kansaneläkejärjestelmästä lukuun ottamatta edellä mainittuja lyhyiksi katsottavia työn keskeytysjaksoja. Esityksessä ehdotetun johdosta henkilöllä ei olisi

mahdollisuutta tehdä 65 ikävuoden täyttämisen jälkeen työttömäksi jäädessään edellisemmäsvertailua työttömyysturva- ja eläkejärjestelmän myöntämien etuuksien välillä. Henkilö olisi työn päättyessä 65 ikävuoden jälkeen eläkejärjestelmän piirissä. Vanhuuseläkkeellä ollessaan henkilöllä on mahdollisuus ottaa halutessaan työtä vastaan ja kartuttaa uutta eläkettä.

Työttömyysetuutta voitaisiin maksaa 65-vuotta täyttäneelle säädetyltä 500 päivän enimmäisajalta ja henkilö voisi voimassa olevien säännösten mukaisesti saada enimmäisajan alkamaan alusta. Soviteltua työttömyysetuutta voitaisiin maksaa lain 6 luvun 9 §:ssä tarkoitettulle ikääntyneelle ilman enimmäiskestoja edellä mainituissa tilanteissa. Työttömyysetuus myönnettäisiin edellä mainituissa tilanteissa enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona henkilö täyttää 68 vuotta ellei laista muutoin muuta seuraa. Säädetty työttömyysturvan lisäpäiväoikeus säilyisi entisellään 65 ikävuoteen saakka.

Jotta ansioturvan maksaminen olisi mahdollista esityksessä tarkoitetuilta ajoilta, työntekijän tulee pystyä vakuuttamaan itsensä työttömyyden varalle ja olla työttömyyskassan jäsenenä enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana työntekijä täyttää 68 vuotta. Edellä mainitusta johtuen työttömyyskassalakea ehdotetaan muutettavaksi siten, että palkansaaja- ja yrittäjäkassan jäseneksi pääsee henkilö, joka ei ole täyttänyt 68 vuotta ja joka täyttää muutoin työttömyyskassan jäsenyydelle asetetut ehdot.

Työttömyyskassalain 3 §:n 4 momentin mukaan kassan jäseniä on kohdeltava yhdenvertaisesti. Yhdenvertaisen kohtelun on toteuduttava myös jäsenmaksujen maksamisen kannalta. Jäsenmaksu on laskettava samojen perusteiden mukaan kaikkien jäsenten kohdalla. Työttömyyskassan yhdenvertainen jäsenmaksuvelvollisuus koskisi siten myös henkilöitä, jotka ovat oikeutettuja työttömyysetuuksiin 65 ikävuoden jälkeen siitä huolimatta, että he eivät olekaan oikeutettuja kaikissa tilanteissa työttömyysetuuksiin. Näiden henkilöiden kokonaismaksutasoa vähentäisi kuitenkin työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuuden ehdotetut muutokset.

Julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) 1 luvun 8 §:n 1 momentin mu-

kaan työttömällä työnhakijalla tarkoitetaan 17 vuotta täyttänyttä työnhakijaa, joka on työkykyinen, työmarkkinoiden käytettävissä ja työtön. Henkilöä pidetään työttömänä työnhakijana enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona hän täyttää 65 vuotta.

Työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:ssä säädetään työvoimapoliittisesta lausunnosta. Sen mukaan työvoimatoimisto tai työvoimatoimikunta antaa työvoimapoliittisen lausunnon työttömyysturvalain 2 luvussa, 7 luvun 3—7 §:ssä, 8 luvussa sekä 9 luvun 7 §:n 2 ja 3 momentissa säädetyistä edellytyksistä. Työvoimapoliittinen lausunto annetaan Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä. Työvoimapoliittista lausuntoa on Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä täydennettävä viipymättä. Jos työnhakija on ilmoittanut työvoimatoimistolle hakevansa työmarkkinatukea tai työttömyyspäivärahaa, työvoimapoliittinen lausunto voidaan antaa ja sitä voidaan täydentää ilman erillistä pyyntöä. Ryhmälomautetusta ja henkilöstä, jonka työnteko on estynyt sääesteen vuoksi, työvoimatoimisto tai työvoimatoimikunta antaa Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä lausunnon vain 2 luvun 3—7 §:ssä säädetyistä edellytyksistä. Ryhmälomautetulla tarkoitetaan työntekijää, joka on lomautettu määräajaksi joko kokoaikaisesti tai 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettulla tavalla, ja lomautus koskee vähintään kymmentä työntekijää.

Esityksessä ehdotetaan, että ehdotetussa 3 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuja henkilöitä, jotka ovat oikeutettuja työttömyysetuuteen 65 ikävuotta täytettyäänkin, rinnastettaisiin työvoimapoliittista lausuntoa annettaessa aina ryhmälomautettuihin. Heihin ei sovellettaisi mitään julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 1 luvun 8 §:n 1 momentissa työttömästä työnhakijasta säädetään. Työttömyysetuuden maksaja maksaisi ryhmälomautusilmoituksen saatuaan etuuden, jos muut sen saamisen edellytykset täyttyvät.

Työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) on säädetty muun muassa työnantajan ja palkansaajan velvollisuudesta maksaa työttömyysvakuutusmaksua. Lain 4 luvun 12 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan työnantaja ei ole velvollinen maksamaan työttömyysvakuutusmaksua

työntekijän osalta, joka työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n perusteella ei ole oikeutettu työttömyysetuuksiin. Työntekijän osalta säädetään vastaavasti lain 5 luvun 15 §:n 2 momentin 2 kohdassa. Työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuutta ei ole edellä mainitun lainkohdan perusteella silloin, kun henkilöllä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 65 vuoden ikärajan takia. Esityksessä työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 12 §:n 3 momentin 2 kohtaa ja 15 §:n 2 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, ettei työnantajalla ja palkansaajalla ole työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuutta myöskään silloin, kun henkilö 65 vuotta täytettyään on oikeutettu työttömyysturvalain perusteella työttömyysturvaetuuksiin. Tällä vapautuksella maksaa työttömyysvakuutusmaksu yli 65 vuotta täyttäneiden palkansaajien osalta tiettyyn tavoitetta myöhentää keskimääräistä eläkkeelle jäämisikää.

1.2. Muut eläkelainsäädännön muutoksista johtuvat muutostarpeet

Työttömyysturvalain 3 luvun 4 §:ssä säädetään niistä etuuksista, jotka estävät työttömyysetuuden myöntämisen. Lain 3 luvun 4 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan työttömyysetuuteen ei ole oikeutta työnhakijalla, joka saa kansaneläkelain tai työeläkelakien mukaista varhennettua vanhuuseläkettä tai yksilöllistä varhaiseläkettä taikka täyteen eläkkeeseen oikeuttavien palveluvuosien perusteella myönnetty vanhuuseläkettä.

Eläkelajit, jotka vuoden 2005 alusta alkaen voidaan myöntää, ovat vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys-, osa-aika- ja perhe-eläke. Vanhuuseläke on myös eläke, josta on tehty varhennusvähennys. Työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitut etuudet ovat edelleen voimassa, mutta niiden määräytymistä on muutettu. Edellä olevan johdosta työttömyysturvalain 3 luvun 4 §:n 2 momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että työttömyysetuuteen ei ole oikeutta myöskään työnhakijalla, joka saa kansaneläkelain tai työeläkelakien mukaista vanhuuseläkettä. Vanhuuseläkkeellä tarkoitettaisiin myös vanhuuseläkettä, josta on tehty varhennusvähennys.

Työttömyysetuuksien rahoituksesta anne-

tun lain 1 §:n mukaan työttömyysturvalain mukaiset työttömyyspäivärahat, julkisesta työvoimapolitiikasta annetun lain mukaisen työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen koulutustuet ja vuorotteluvapaalain mukaiset vuorottelukorvaukset rahoitetaan perusturvasuutta vastaavalla valtionosuudella, työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain mukaisilla työttömyysvakuutusmaksuilla ja työttömyysturvan työnantajan omavastuumaksuilla (omavastuumaksu) sekä työttömyyskassalain (603/1984) mukaisilla jäsenmaksuilla. Työeläkelainsäädännössä tarkoitettujen työeläkelisä, aikuiskoulutustuesta annetussa laissa tarkoitettujen aikuiskoulutustuen ansio-osa ja hallintokulut, Koulutusrahastosta annetussa laissa tarkoitettujen hallintokulut ja ammattitutkintostipendit muiden kuin valtion virka- tai työsuhteessa olevien henkilöiden osalta sekä palkkaturvalain (866/1998) ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) mukainen palkkaturva rahoitetaan työttömyysvakuutusmaksuilla. Työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 7 §:n mukaan työttömyysvakuutusrahasto vastaa työntekijäin eläkelain (395/1961) 12 c §:ssä tarkoitettua työeläkelisää koskevan vakuutusmaksun, valtion eläkerahastosta annetun lain (1372/1989) 3 §:ssä tarkoitettua työeläkelisää koskevan maksun, palkkaturvalain 31 §:n ja merimiesten palkkaturvalain 29 §:n mukaisen määrän sekä Koulutusrahastosta annetun lain 13 §:n mukaisen määrän suorittamisesta.

Työntekijäin eläkelain 12 c §:n mukaan työttömyysvakuutusrahasto suorittaa vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa määräajassa Eläketurvakeskukselle 12 c §:ssä mainittujen perusteiden mukaan määräytyvän vakuutusmaksun, jonka suuruuden sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa. Vuoden 2005 alusta voimaan tulevan työntekijäin eläkelain 6 a §:n mukaan eläkettä karttuu siinä mainittujen etuuksien perusteena olevasta ansiosta tai työtulosta. Vuoden 2005 työeläkeuudistusta koskevan työntekijäin eläkelain voimaantulosäännöksen mukaan työeläkelisää karttuu kuitenkin edelleen tiettyissä tapauksissa. Tämän vuoksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 1 §:ää ja 7 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että niihin lisätään viittaus 1 tammikuuta 2005 voimaan tulevaan työntekijäin eläkelain

(395/1961) 12 c §:ssä mainittuun vakuutusmaksuun. Ehdotetun lain voimaantulosäännöksen perusteella lainkohtaa sovelletaan edelleen työeläkeliisään.

Työttömyysturvalain 6 luvun 3 §:ssä säädetään korotetun ansio-osan edellytyksistä, 9 §:ssä lisäpäiväoikeudesta ja 10 §:ssä ansio-päivärahan korotetusta määrästä lisäpäiviltä. Eräänä korotetun ansio-osan, lisäpäiväoikeuden ja lisäpäiviltä maksettavan ansiopäivärahan korotetun määrän edellytyksenä on, että henkilö on hankkinut riittävästi työttömyysturvalain 6 luvun 11 §:ssä tarkoitettua työssäoloaika. Työttömyysturvalain 6 luvun 11 §:n 1 momentin mukaan lain 3, 9 ja 10 §:ssä tarkoitettua työssäoloaika laskettaessa huomioon otetaan työntekijän eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettu peruseläkkeen tai muun siihen verrattavan työ- tai virkasuhteeseen perustuvan eläkkeen edellyttämä työ. Työssäoloaika laskettaessa huomioon otetaan myös työ, jonka henkilö on tehnyt täytettyään 18 vuotta. Työttömyysturvalain 3 ja 10 §:ssä tarkoitettua työssäoloaika laskettaessa työhön rinnastettavana aikana otetaan lisäksi huomioon aika, jolta henkilölle on maksettu sairausvakuutuslain mukaista äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa taikka erityishoitorahaa sellaiselta ajalta, jolta henkilö ei ole ansainnut 1 momentissa tarkoitettua eläkettä sekä aika, jonka henkilö on ollut lakiin tai työ- tai virkaehtosopimukseen perustuvalla hoitovapaalla tai suorittanut varusmies- tai siviilipalvelusta sekä aika, jona henkilö on ollut sairauden, vian tai vamman vuoksi työkyvytön saaden peruseläkettä tai siihen verrattavan työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä, kuntoutustukea tai tapaturmavakuutuslain mukaista tapaturmaeläkettä. Työssäoloajasta enintään neljännes voi olla työhön rinnastettavaa aikaa 18 ikävuodesta lukien.

Työttömyysturvalain 10 luvun 3 §:ssä säädetään koulutuspäivärahan saamisen erityisedellytyksistä. Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan koulutuspäivärahan saamisen edellytyksenä on, että hakija on koulutuksen aloittaessaan tehnyt työntekijän eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkkeen tai muuhun siihen verrattavan työ- tai virkasuhteeseen perustuvan eläkkeen edellyttämää työtä yhteensä vähintään 10

vuotta, jota laskettaessa luetaan hyväksi myös työ, jonka hakija on tehnyt ennen kuin hän on täyttänyt 23 vuotta.

Aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaan Suomessa asuvien palkansaajien ja yrittäjien ammattitaidon kehittämistä ja ylläpitoa koskevan koulutuksen ajalta myönnetään eläkevakuutettuun ansiotyöhön perustuvaa tukea aikuiskoulutustuesta annetun lain mukaisesti. Aikuiskoulutustuki myönnetään laissa määriteltyyn koulutukseen, jos henkilö täyttää säädetyn ansainta-aikaa koskevan edellytyksen ja henkilöllä on opiskelun johdosta työstä poissaolon vuoksi ansionmenetystä säädetyllä tavalla. Aikuiskoulutustuesta annetun lain 7 §:ssä säädetään aikuiskoulutustuen saamisen edellytyksenä olevasta ansainta-ajasta. Sen 1 momentin mukaan aikuiskoulutustuen saamisen edellytyksenä on, että henkilö on tukikauden alkamiseen mennessä tehnyt työntekijän eläkelain (395/1961) 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkkeen tai muuhun siihen verrattavan työ- tai virkasuhteeseen perustuvan eläkkeen edellyttämää työtä yhteensä vähintään 5 vuotta, jos tukikausi alkaa 1 päivänä elokuuta 2006 tai sen jälkeen, ja 10 vuotta, jos tukikausi alkaa ennen elokuun 1 päivää 2006. Aikaa laskettaessa luetaan hyväksi myös työ, jonka henkilö on tehnyt ennen kuin hän on täyttänyt 23 vuotta. Työntekoon rinnastettavana aikana otetaan huomioon aika, jolta henkilölle on maksettu sairausvakuutuslain (364/1963) mukaista äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa taikka erityishoitorahaa sellaiselta ajalta, jolta henkilö ei ole ansainnut 1 momentissa tarkoitettua eläkettä. Rinnastettavana aikana otetaan huomioon myös aika, jonka henkilö on ollut lakiin tai työ- tai virkaehtosopimukseen perustuvalla hoitovapaalla tai suorittanut varusmies- tai siviilipalvelusta. Lisäksi työntekoon rinnastettavana aikana otetaan huomioon se aika, jona henkilö on ollut sairauden, vian tai vamman vuoksi työkyvytön saaden 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, kuntoutustukea tai tapaturmavakuutuslain (608/1948) mukaista tapaturmaeläkettä. Ansainta-ajasta enintään neljännes voi olla edellä tarkoitettua rinnastettavaa aikaa.

Työeläkelainsäädäntö muuttuu 1 tammi-kuuta 2005 siten, että työeläke lasketaan

kunkin vuoden palkan ja karttumaprosentin perusteella. Eläkettä karttuu kaikesta ansiotyöstä ja työeläkkeen määrään vaikuttavat koko työhistorian ansiot. Työeläkelainsäädännön uudistukseen sisältyy säännökset eläkkeen karttumisesta sosiaalietuuksien perusteena olevista ansioista. Näiden osalta eläketurvan määräytyminen muuttuu siten, että kertyvä eläke lasketaan ansiosidonnaisten etuuksien perusteena olevista ansioista. Muutosten seurauksena eläketurvan ansainta-aika ja eläkettä kartuttavan työn määrittelmä laajenee.

Esityksessä ei ehdoteta tässä vaiheessa työeläkelainsäädännön uudistusta vastaavia muutoksia työssäoloajan määrittämisestä koskevaan työttömyysturvalain 6 luvun 11 §:ään, aikuiskoulutustuesta annetun lain 7 §:ään eikä työttömyysturvalain 10 luvun 3 §:n 2 momentin 2 kohtaan. Tämän johdosta työttömyysturvalain 6 luvun 11 §:ää, aikuiskoulutustuesta annetun lain 7 §:ää ja työttömyysturvalain 10 luvun 3 §:n 2 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin maininta työhistorian huomioon ottamisesta myös 1 tammikuuta 2005 lukien niiden säännösten mukaan, jotka olivat työeläkelainsäädännössä voimassa 31 joulukuuta 2004 saakka.

2. Esityksen vaikutukset

2.1. Taloudelliset vaikutukset

Lomautettujen osuus peruspäivärahassa on ollut vähäinen ja ehdotetulla muutoksella on vaikutusta lähinnä ansioturvassa. Lomautusajalta ansiopäivärahaa maksetaan keskimäärin 2 kuukauden ajalta, noin 2400 euroa henkilöä kohden. Koska esitys toisi päivärahaoikeuden 65–68-vuotiaille lomautetuille tai sääesteen vuoksi työttömäksi joutuneille sekä henkilöille, joiden työnteko on estynyt toisten työntekijöiden työtaistelutoimenpiteen takia, muutoksen taloudelliset vaikutukset jäisivät lähivuosina vähäisi ksi. Koska valtio ei rahoita lomautusajalta maksettua päivärahoja, ehdotetuilla muutoksilla ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia. Kyseisistä päivärahoista työttömyyskassojen jäsenmaksuilla rahoitetaan 5,5 % ja loppuosaa työttömyysvakuutusmaksuilla. Myös yli 65-vuotiaiden

työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuudesta vapauttamisesta aiheutuva työttömyysvakuutusmaksun kertymän menetys on vähäinen. Jos työelämässä ollaan yleisesti yli 65 vuoden iän, ehdotetun muutoksen vaikutukset voisivat alkaa kasvaa, riippuen tosin suhdanteista, jotka vaikuttavat lomautusten määrään.

2.2. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Ehdotetut muutokset koskisivat niitä tilanteita, joissa 65 vuoden iän täyttänyt henkilö on joutunut työstään lomautetuksi. Sillä, että henkilö tietää toimeentulonsa turvatuksi myös työn tilapäisen keskeytyksen ajalta, voi olla merkitystä työelämässä jatkamisen kannalta. Työelämässä pysymisen kannustimena voidaan pitää myös sitä, ettei työnantajan ja palkansaajan tarvitse maksaa työttömyysvakuutusmaksuja palkansaajan täytettyä 65 vuotta.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu keskeisiä työmarkkinajärjestöjä, Vakuutusvalvontavirastoa, Kansaneläkelaitosta, Työttömyyskassojen yhteistyöjärjestöryhtä, Eläketurvakeskusta, työttömyysvakuutusrahastoa ja Koulutusrahastoa.

4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Työeläkelainsäädännön uudistuessa muuttuu eläkkeiden laskutapa koko työhistoriaan perustuvaksi ja työeläkkeen määrään vaikuttavat koko työhistorian ansiot. Jokainen työssä ansaittu tulo kartuttaa eläkettä. Lisäksi työeläkelainsäädännön uudistukseen sisältyy säännökset eläkkeen karttumisesta palkattomilta jaksoilta. Muutokset vaikuttavat työttömyysturvalaissa ja aikuiskoulutustuesta annetussa laissa käytettyyn työhistorian laskentaan. Tältä osin hallitus tulee antamaan myöhemmin muutosesityksen.

Työeläkelainsäädännön uudistuksen eräänä tavoitteena on pidentää työuria kahdella kolmella vuodella. Hallitus seuraa jatkossa

tukeeko tässä esityksessä ehdotetut muutokset työurien pidentymisen tavoitetta ja ryhtyy tarvittaessa tavoitteen toteutumista tukeviin jatkotoimenpiteisiin.

5. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

6. Säättämisjärjestys

Perustuslain 19 §:n 2 momentin mukaan lailla taataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan työttömyyden aikana. Perustuslakivaliokunta on todennut lausunnoissaan PeVL 17/1995 vp, PeVL 16/1996 vp ja PeVL 17/1996 vp, että perustoimeentuloa turvaavat sosiaaliturvajärjestelmät on lainsäätäjän tarkoituksen mukaisesti laadittava siten kattaviksi, ettei niiden ulkopuolelle jää väliinpuotoajaryhmiä, mutta järjestelmien ei kuitenkaan tarvitse ulottua sellaisiin henkilöihin, joilla lakisääteiset turvajärjestelmät ja oma tilanteensa, kuten esimerkiksi perhesuhteensa muutoin kokonaisuutena arvioiden on toimeentulon edellytykset, vaikka heidän normaalit toimeentulomahdollisuutensa ovatkin esimerkiksi työttömyyden johdosta heikentyneet. Perustuslakivaliokunta on lisäksi lausunnossaan PeVL 60/2002 vp todennut työttömyyseläkkeen lakkauttamisen osalta, että

perustuslain 19 §:n 2 momentissa ei turvata työttömyyseläkettä järjestelmänä, vaan ylipäätään yksilön oikeutta perustoimeentulon turvaan jonkin sosiaalijärjestelmän kautta.

Työntekijän saavuttaessa työeläkelaeissa säädetyn vanhuuseläkeiän ja jäädessä eläkkeelle, hänen toimeentulonsa turvataan työeläkejärjestelmän kautta. Työeläkejärjestelmä turvaa kohtuullisen ansiosidonnaisen työeläketurvan ja sitä täydentää työeläkevähenteinen kansaneläke, joka on täysitehoinen 65 ikävuodesta lukien. Työssä jatkavan yli 65 vuotiaan henkilön toimeentulo olisi turvattu laissa määriteltyjen työnteon katkosten aikana työttömyysetuudella. Hallituksen käsityksen mukaan perustoimeentuloa turvaavat sosiaaliturvajärjestelmät on laadittu näin myös 65 ikävuoden täyttämisen jälkeen niin kattaviksi, että henkilön oikeus perustoimeentulon turvaan perustuslain 19 §:n 2 momentin edellyttämällä tavalla voidaan katsoa turvatuksi. Hallituksen käsityksen mukaan ehdotetut lait eivät asettaisi sellaisia perusoikeuksien rajoituksia, joiden vuoksi esitystä ei voitaisi käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä. Hallitus pitää kuitenkin suotavana, että asiaa pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**työttömyysturvalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 3 luvun 4 §:n 2 momentin 1 kohta, 6 luvun 11 §:n 1 momentti, 10 luvun 3 §:n 2 momentin 2 kohta ja 11 luvun 4 §:n 3 momentti, sellaisena kuin niistä on 11 luvun 4 §:n 3 momentti laissa 970/2003 sekä

lisätään 3 luvun 1 §:ään uusi 2 momentti, seuraavasti:

3 luku

Etuuden saamisen yleiset rajoitukset

1 §

Ikä

Sen estämättä, mitä 1 momentissa ja julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 1 luvun 8 §:n 1 momentissa säädetään, muuta työttömyysetuutta kuin koulutuspäivärahaa myönnetään henkilölle sen kalenterikuukauden jälkeen, jona hän täyttää 65 vuotta, jos hänen työntekonsa on estynyt tämän lain 4 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tai 2 momentissa mainituista syistä taikka jos hänet on kokoaikaisesti lomautettu. Työttömyysetuus myönnetään enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona henkilö täyttää 68 vuotta.

4 §

Estävät sosiaalietuudet

Työttömyysetuuteen ei ole oikeutta työnhakijalla:

1) joka saa kansaneläkelain tai työeläkeläisten mukaista varhennettua vanhuuseläkettä tai yksilöllistä varhaiseläkettä tai täyteen eläkkeeseen oikeuttavien palvelusvuosien perusteella vanhuuseläkettä taikka vanhuuseläkettä;

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

11 §

Työssäoloajan huomioon ottaminen

Edellä 3, 9 ja 10 §:ssä tarkoitettua työssäoloaikaa laskettaessa huomioon otetaan työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettu peruseläkkeen tai muun siihen verrattavan työ- tai virkasuhteeseen perustuvan eläkkeen edellyttämä työ, joka määräytyy 31 joulukuuta 2004 voimassa olleiden säännösten mukaan. Työssäoloaikaa laskettaessa huomioon otetaan työ, jonka henkilö on tehnyt täy-

tettyään 18 vuotta.

10 luku

Kouluspäivärahaa koskevat säännökset

3 §

Kouluspäivärahan saamisen erityisedellytykset

Kouluspäivärahan saamisen edellytyksenä on, että hakija on koulutuksen aloittaessaan:

2) tehnyt työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitetun peruseläkkeen tai muuhun siihen verrattavan työ- tai virkasuhteeseen perustuvan eläkkeen edellyttämää työtä, joka määräytyy 31 joulukuuta 2004 voimassa olleiden säännösten mukaan, yhteensä vähintään 10 vuotta, jota laskettaessa luetaan hyväksi myös työ, jonka hakija on tehnyt ennen kuin hän on täyttänyt 23 vuotta.

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 §

Työvoimapoliittinen lausunto

Ryhmälomautetusta ja henkilöstä, jonka työnteko on estynyt säästean vuoksi, työvoimatoimisto tai työvoimatoimikunta antaa Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä lausunnon vain 2 luvun 3—7 §:ssä säädetyistä edellytyksistä. Ryhmälomautetulla tarkoitetaan työntekijää, joka on lomautettu määräajaksi joko kokoaikaisesti tai 4 luvun 1 §:ssä tarkoitetulla tavalla, ja lomautus koskee vähintään kymmentä työntekijää. Ryhmälomautettuja työntekijöitä ovat myös 3 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitetut henkilöt.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki

työttömyyskassalain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyyskassalain (603/1984) 3 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 638/2004, seuraavasti:

3 §

Jäsenyyden ehdot

Palkansaajakassan jäseneksi pääsee työt-

tömyysturvalain (1290/2002) soveltamisalaan kuuluva palkkatyöntekijä, joka ei ole täyttänyt 68 vuotta ja joka työskentelee sellaisessa ammatissa tai sellaisella työalalla, joka kuuluu kassan toiminnan piiriin. Yrittä-

jäkassan jäseneksi pääsee työttömyysturvalain soveltamisalaan kuuluva yrittäjä, joka ei ole täyttänyt 68 vuotta. Yrittäjänä pidetään työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettua henkilöä, jonka toimeentulon on katsottava perustuvan yritystoiminnasta saatavaan tuloon. Työtön henkilö voi päästä kassan jäseneksi sen mukaan kuin sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheen-

jäseniinsä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1408/71 säädetään tai pohjoismaisessa sosiaaliturvasopimuksessa (SopS 105—106/1993) määrätään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki

työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysetuuksien rahoituksesta 24 päivänä heinäkuuta 1998 annetun lain (555/1998) 1 §:n 1 momentti, 7 §, 12 §:n 3 momentin 2 kohta ja 15 §:n 2 momentin 2 kohta, sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 1 momentti ja 7 § laissa 947/2003 ja 15 §:n 2 momentin 2 kohta laissa 1301/2002, seuraavasti:

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Työttömyysturvalain (1290/2002) mukaiset työttömyyspäivärahat, julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaisen työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen koulutustuet ja vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaiset vuorottelukorvaukset rahoitetaan perusturvaosuutta vastaavalla valtionosuudella, tämän lain mukaisilla työttömyysvakuutusmaksuilla ja työttömyysturvan työnantajan omavastuumaksuilla (omavastuumaksu) sekä työttömyyskassalain (603/1984) mukaisilla jäsenmaksuilla siten kuin tässä laissa säädetään. Työeläkelainsäädännössä tarkoitettujen työeläkelisät ja vakuutusmaksut, aikuiskoulutustuesta annetussa laissa (1276/2000) tarkoitettujen aikuiskoulutustuen ansio-osa ja hallintokulut, Koulutusrahastosta

annetussa laissa (1306/2002) tarkoitettujen hallintokulut ja ammattitutkintostipendit muiden kuin valtion virka- tai työsuhteessa olevien henkilöiden osalta sekä palkkaturvalain (866/1998) ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) mukainen palkkaturva rahoitetaan tämän lain mukaisilla maksuilla siten kuin tässä laissa säädetään.

7 §

Työttömyysvakuutusrahaston rahoittamat etuudet

Työttömyysvakuutusrahasto vastaa työntekijäin eläkelain (395/1961) 12 c §:ssä tarkoitettua vakuutusmaksun, valtion eläkerahastosta annetun lain (1372/1989) 3 §:ssä tarkoitettua maksun, palkkaturvalain 31 §:n ja merimiesten palkkaturvalain 29 §:n mukaisen määrän sekä Koulutusrahastosta annetun lain 13 §:n mukaisen määrän suorittamisesta.

12 §

Työnantajan vakuutusmaksuvelvollisuus

Sen estämättä, mitä edellä 1 ja 2 momentissa säädetään, työnantaja ei ole velvollinen maksamaan työttömyysvakuutusmaksua seuraavien henkilöiden osalta:

2) työntekijä, joka työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n 1 momentin perusteella ei ole oikeutettu työttömyysturvaetuuksiin tai joka 65 vuotta täytettyään on oikeutettu työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella työttömyysturvaetuuksiin;

15 §

Palkansaajan vakuutusmaksuvelvollisuus

Sen estämättä, mitä edellä 1 momentissa säädetään, maksuvelvollisia eivät ole seuraavat henkilöt:

2) joka työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n 1 momentin perusteella ei ole oikeutettu työttömyysturvaetuuksiin tai joka 65 vuotta täytettyään on oikeutettu työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella työttömyysturvaetuuksiin;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 . Lain 7 §:ää sovelletaan myös työntekijäin eläkelain (395/1961) 12 c §:ssä tarkoitettuun työeläkelisää koskevaan vakuutusmaksuun ja valtion eläkerahastosta annetun lain (1372/1989) 3 §:ssä mainittuun työeläkelisää koskevan maksuun, sellaisena kuin niistä on säädetty ennen 1 tammikuuta 2005.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.

Laki**aikuiskoulutustuesta annetun lain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä joulukuuta 2000 aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) 7 §:n
 1 momentti, seuraavasti:

7 §

Aikuiskoulutustuen ansainta-aika

Aikuiskoulutustuen saamisen edellytyksenä on, että henkilö on tukikauden alkamiseen mennessä tehnyt työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 §:n 4 momentissa tarkoitetun peruseläkkeen tai muuhun siihen verrattavan työ- tai virkasuhteeseen perustuvan eläkkeen edellyttämää työtä, joka määräytyy 31 joulukuuta 2004 voimassa olleiden säännösten mukaan, yhteensä vähintään:

kuuta 2004 voimassa olleiden säännösten mukaan, yhteensä vähintään:

- 1) 5 vuotta, jos tukikausi alkaa 1 päivänä elokuuta 2006 tai sen jälkeen, ja
- 2) 10 vuotta, jos tukikausi alkaa ennen elokuun 1 päivää 2006.

 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 200 .

Helsingissä 29 päivänä lokakuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Peruspalveluministeri *Liisa Hyssälä*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 3 luvun 4 §:n 2 momentin 1 kohta, 6 luvun 11 §:n 1 momentti, 10 luvun 3 §:n 2 momentin 2 kohta ja 11 luvun 4 §:n 3 momentti, sellaisena kuin niistä on 11 luvun 4 §:n 3 momentti laissa 970/2003 sekä

lisätään 3 luvun 1 §:ään uusi 2 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 luku

Etuuden saamisen yleiset rajoitukset

1 §

Ikä

Sen estämättä, mitä 1 momentissa ja julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 1 luvun 8 §:n 1 momentissa säädetään, muuta työttömyysetuutta kuin koulutuspäivärahaa myönnetään henkilölle sen kalenterikuukauden jälkeen, jona hän täyttää 65 vuotta, jos hänen työntekonsa on estynyt tämän lain 4 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tai 2 momentissa mainituista syistä taikka jos hänet on kokoaikaisesti lomautettu. Työttömyysetuus myönnetään enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona henkilö täyttää 68 vuotta.

4 §

Estävät sosiaalietuudet

4 §

Estävät sosiaalietuudet

Työttömyysetuuteen ei ole oikeutta työn-

Työttömyysetuuteen ei ole oikeutta työn-

hakijalla:

1) joka saa kansaneläkelain tai työeläkelakien mukaista varhennettua vanhuuseläkettä tai yksilöllistä varhaiseläkettä *taikka* täyteen eläkkeeseen oikeuttavien palveluvuosien perusteella vanhuuseläkettä;

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

11 §

Työssäoloajan huomioon ottaminen

Edellä 3, 9 ja 10 §:ssä tarkoitettua työssäoloaikaa laskettaessa huomioon otetaan työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettu peruseläkkeen tai muun siihen verrattavan työ- tai virkasuhteeseen perustuvan eläkkeen edellyttämä työ. Työssäoloaikaa laskettaessa huomioon otetaan työ, jonka henkilö on tehnyt täytettyään 18 vuotta.

10 luku

Koulutuspäivärahaa koskevat säännökset

3 §

Koulutuspäivärahan saamisen erityisedellytykset

Koulutuspäivärahan saamisen edellytyksenä on, että hakija on koulutuksen aloittamassa:

2) tehnyt työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkkeen tai muuhun siihen verrattavan työ- tai virkasuhteeseen perustuvan eläkkeen edellyttämää työtä yhteensä vähintään 10 vuotta, jota laskettaessa luetaan hyväksi myös työ, jonka hakija on tehnyt ennen kuin hän on

hakijalla:

1) joka saa kansaneläkelain tai työeläkelakien mukaista varhennettua vanhuuseläkettä tai yksilöllistä varhaiseläkettä *tai* täyteen eläkkeeseen oikeuttavien palveluvuosien perusteella vanhuuseläkettä *taikka vanhuuseläkettä*;

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

11 §

Työssäoloajan huomioon ottaminen

Edellä 3, 9 ja 10 §:ssä tarkoitettua työssäoloaikaa laskettaessa huomioon otetaan työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettu peruseläkkeen tai muun siihen verrattavan työ- tai virkasuhteeseen perustuvan eläkkeen edellyttämä työ, *joka määräytyy 31 joulukuuta 2004 voimassa olleiden säännösten mukaan*. Työssäoloaikaa laskettaessa huomioon otetaan työ, jonka henkilö on tehnyt täytettyään 18 vuotta.

10 luku

Koulutuspäivärahaa koskevat säännökset

3 §

Koulutuspäivärahan saamisen erityisedellytykset

Koulutuspäivärahan saamisen edellytyksenä on, että hakija on koulutuksen aloittamassa:

2) tehnyt työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkkeen tai muuhun siihen verrattavan työ- tai virkasuhteeseen perustuvan eläkkeen edellyttämää työtä, *joka määräytyy 31 joulukuuta 2004 voimassa olleiden säännösten mukaan*, yhteensä vähintään 10 vuotta, jota

Voimassa oleva laki

täyttänyt 23 vuotta.

 11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 §

Työvoimapolitiittinen lausunto

Ryhmälomautetusta ja henkilöstä, jonka työnteko on estynyt sääesteen vuoksi, työvoimatoimisto tai työvoimatoimikunta antaa Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä lausunnon vain 2 luvun 3—7 §:ssä säädetyistä edellytyksistä. Ryhmälomautetulla tarkoitetaan työntekijää, joka on lomautettu määrääjäksi joko kokoaikaisesti tai 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettulla tavalla, ja lomautus koskee vähintään kymmentä työntekijää.

Ehdotus

laskettaessa luetaan hyväksi myös työ, jonka hakija on tehnyt ennen kuin hän on täyttänyt 23 vuotta.

 11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 §

Työvoimapolitiittinen lausunto

Ryhmälomautetusta ja henkilöstä, jonka työnteko on estynyt sääesteen vuoksi, työvoimatoimisto tai työvoimatoimikunta antaa Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä lausunnon vain 2 luvun 3—7 §:ssä säädetyistä edellytyksistä. Ryhmälomautetulla tarkoitetaan työntekijää, joka on lomautettu määrääjäksi joko kokoaikaisesti tai 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettulla tavalla, ja lomautus koskee vähintään kymmentä työntekijää. *Ryhmälomautettuja työntekijöitä ovat myös 3 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettut henkilöt.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**työttömyyskassalain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyyskassalain (603/1984) 3 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 638/2004, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Jäsenyyden ehdot

Palkansaajakassan jäseneksi pääsee työttömyysturvalain (1290/2002) soveltamisalaan kuuluva palkkatyöntekijä, joka ei ole täyttänyt 65 vuotta ja joka työskentelee sellaisessa ammatissa tai sellaisella työalalla, joka kuuluu kassan toiminnan piiriin. Yrittäjäkassan jäseneksi pääsee työttömyysturvalain soveltamisalaan kuuluva yrittäjä, joka ei ole täyttänyt 65 vuotta. Yrittäjänä pidetään työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettua henkilöä, jonka toimeentulon on katsottava perustuvan yritystoiminnasta saatavaan tuloon. Työtön henkilö voi päästä kassan jäseneksi sen mukaan kuin sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1408/71 säädetään tai pohjoismaisessa sosiaaliturvasopimuksessa (SopS 105—106/1993) määrätään.

Ehdotus

3 §

Jäsenyyden ehdot

Palkansaajakassan jäseneksi pääsee työttömyysturvalain (1290/2002) soveltamisalaan kuuluva palkkatyöntekijä, joka ei ole täyttänyt 68 vuotta ja joka työskentelee sellaisessa ammatissa tai sellaisella työalalla, joka kuuluu kassan toiminnan piiriin. Yrittäjäkassan jäseneksi pääsee työttömyysturvalain soveltamisalaan kuuluva yrittäjä, joka ei ole täyttänyt 68 vuotta. Yrittäjänä pidetään työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettua henkilöä, jonka toimeentulon on katsottava perustuvan yritystoiminnasta saatavaan tuloon. Työtön henkilö voi päästä kassan jäseneksi sen mukaan kuin sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1408/71 säädetään tai pohjoismaisessa sosiaaliturvasopimuksessa (SopS 105—106/1993) määrätään.

—————
Tämä laki tulee voimaan *päivänä*
kuuta 200.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä
lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimen-
piteisiin.
 —————

3.

Laki**työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysetuuksien rahoituksesta 24 päivänä heinäkuuta 1998 annetun lain (555/1998) 1 §:n 1 momentti, 7 §, 12 §:n 3 momentin 2 kohta ja 15 §:n 2 momentin 2 kohta, sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 1 momentti ja 7 § laissa 947/2003 ja 15 §:n 2 momentin 2 kohta laissa 1301/2002, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset**Yleiset säännökset**

1 §

1 §

Lain tarkoitus

Lain tarkoitus

Työttömyysturvalain (1290/2002) mukaiset työttömyyspäivärahat, julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaisen työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen koulutustuet ja vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaiset vuorottelukorvaukset rahoitetaan perusturvaosuutta vastaavalla valtionosuudella, tämän lain mukaisilla työttömyysvakuutusmaksuilla ja työttömyysturvan työnantajan omavastuumaksuilla (omavastuumaksu) sekä työttömyyskassalain (603/1984) mukaisilla jäsenmaksuilla siten kuin tässä laissa säädetään. Työeläkelainsäädännössä tarkoitetut työeläkelisät, aikuiskoulutustuesta annetussa laissa (1276/2000) tarkoitetun aikuiskoulutustuen ansio-osa ja hallintokulut, Koulutusrahastosta annetussa laissa (1306/2002) tarkoitetut hallintokulut ja ammattitutkintostipendit muiden kuin valtioon virka- tai työsuhteessa olevien henkilöiden osalta sekä palkkaturvalain (866/1998) ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) mukainen palkkaturva rahoitetaan tämän lain mukaisilla maksuilla siten kuin tässä laissa säädetään.

Työttömyysturvalain (1290/2002) mukaiset työttömyyspäivärahat, julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaisen työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen koulutustuet ja vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaiset vuorottelukorvaukset rahoitetaan perusturvaosuutta vastaavalla valtionosuudella, tämän lain mukaisilla työttömyysvakuutusmaksuilla ja työttömyysturvan työnantajan omavastuumaksuilla (omavastuumaksu) sekä työttömyyskassalain (603/1984) mukaisilla jäsenmaksuilla siten kuin tässä laissa säädetään. Työeläkelainsäädännössä tarkoitetut työeläkelisät ja vakuutusmaksut, aikuiskoulutustuesta annetussa laissa (1276/2000) tarkoitetun aikuiskoulutustuen ansio-osa ja hallintokulut, Koulutusrahastosta annetussa laissa (1306/2002) tarkoitetut hallintokulut ja ammattitutkintostipendit muiden kuin valtioon virka- tai työsuhteessa olevien henkilöiden osalta sekä palkkaturvalain (866/1998) ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) mukainen palkkaturva rahoitetaan tämän lain mukaisilla maksuilla siten kuin tässä laissa säädetään.

7 §

Työttömyysvakuutusrahaston rahoittamat etuudet

Työttömyysvakuutusrahasto vastaa työntekijäin eläkelain (395/1961) 12 c §:ssä tarkoitetun *työeläkelisää koskevan vakuutusmaksun*, valtion eläkerahastosta annetun lain (1372/1989) 3 §:ssä tarkoitetun *työeläkelisää koskevan maksun*, palkkaturvalain 31 §:n ja merimiesten palkkaturvalain 29 §:n mukaisen määrän sekä Koulutusrahastosta annetun lain 13 §:n mukaisen määrän suorittamisesta.

12 §

Työnantajan vakuutusmaksuvelvollisuus

Sen estämättä, mitä edellä 1 ja 2 momentissa säädetään, työnantaja ei ole velvollinen maksamaan työttömyysvakuutusmaksua seuraavien henkilöiden osalta:

2) työntekijä, joka työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n perusteella ei ole oikeutettu työttömyysturvaetuuksiin;

15 §

Palkansaajan vakuutusmaksuvelvollisuus

Sen estämättä, mitä edellä 1 momentissa säädetään, maksuvelvollisia eivät ole seuraavat henkilöt:

2) joka työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n perusteella ei ole oikeutettu työttömyys-etuuksiin;

7 §

Työttömyysvakuutusrahaston rahoittamat etuudet

Työttömyysvakuutusrahasto vastaa työntekijäin eläkelain (395/1961) 12 c §:ssä tarkoitetun *vakuutusmaksun*, valtion eläkerahastosta annetun lain (1372/1989) 3 §:ssä tarkoitetun *maksun*, palkkaturvalain 31 §:n ja merimiesten palkkaturvalain 29 §:n mukaisen määrän sekä Koulutusrahastosta annetun lain 13 §:n mukaisen määrän suorittamisesta.

12 §

Työnantajan vakuutusmaksuvelvollisuus

Sen estämättä, mitä edellä 1 ja 2 momentissa säädetään, työnantaja ei ole velvollinen maksamaan työttömyysvakuutusmaksua seuraavien henkilöiden osalta:

2) työntekijä, joka työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n *1 momentin* perusteella ei ole oikeutettu työttömyysturvaetuuksiin *tai j-* *ka 65 vuotta täytettyään on oikeutettu työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella työttömyysturvaetuuksiin;*

15 §

Palkansaajan vakuutusmaksuvelvollisuus

Sen estämättä, mitä edellä 1 momentissa säädetään, maksuvelvollisia eivät ole seuraavat henkilöt:

2) joka työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n *1 momentin* perusteella ei ole oikeutettu työttömyysturvaetuuksiin *tai joka 65 vuotta täytettyään on oikeutettu työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella työttömyysturvaetuuksiin;*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 . Lain 7 §:ää sovelletaan myös työntekijäin eläkelain (395/1961) 12 c §:ssä tarkoitettuun työeläkelisää koskevaan vakuutusmaksuun ja valtion eläkerahastosta annetun lain (1372/1989) 3 §:ssä mainittuun työeläkelisää koskevan maksuun, sellaisena kuin niistä on säädetty ennen 1 tammikuuta 2005.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.

Laki

aikuiskoulutustuesta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä joulukuuta 2000 aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) 7 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

7 §

Aikuiskoulutustuen ansainta -aika

Aikuiskoulutustuen ansainta -aika

Aikuiskoulutustuen saamisen edellytyksenä on, että henkilö on tukikauden alkamiseen mennessä tehnyt työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 §:n 4 momentissa tarkoitetun peruseläkkeen tai muuhun siihen verrattavan työ- tai virkasuhteeseen perustuvan eläkkeen edellyttämää työtä yhteensä vähintään:

- 1) 5 vuotta, jos tukikausi alkaa 1 päivänä elokuuta 2006 tai sen jälkeen, ja
- 2) 10 vuotta, jos tukikausi alkaa ennen elokuun 1 päivää 2006.

Aikuiskoulutustuen saamisen edellytyksenä on, että henkilö on tukikauden alkamiseen mennessä tehnyt työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 §:n 4 momentissa tarkoitetun peruseläkkeen tai muuhun siihen verrattavan työ- tai virkasuhteeseen perustuvan eläkkeen edellyttämää työtä, joka määräytyy 31 joulukuuta 2004 voimassa olleiden säännösten mukaan, yhteensä vähintään:

- 1) 5 vuotta, jos tukikausi alkaa 1 päivänä elokuuta 2006 tai sen jälkeen, ja
- 2) 10 vuotta, jos tukikausi alkaa ennen elokuun 1 päivää 2006.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .